

NARRATIVES DE REPOBLAMENT DE JOVES NEORURALS

El cas del Priorat

TREBALL FI DE MÀSTER

MÀSTER INTERUNIVERSITARI EN JOVENTUT I SOCIETAT (MIJS)

OTGER VALLÈS JULIÀ

Tutor: Martín Correa-Urquiza Vidal Freyre

Data de lliurament: 29/06/2022

NARRATIVES DE REPOBLAMENT DE JOVES NEORURALS

EL CAS DEL PRIORAT

TREBALL FI DE MÀSTER

MÀSTER INTERUNIVERSITARI EN JOVENTUT I SOCIETAT (MIJS)

OTGER VALLÈS JULIÀ

Tutor: Martín Correa-Urquiza Vidal Freyre

Data de lliurament: 01/07/2022

DESCRIPTORS

Joventut, neorural, ruralitat, equilibri territorial, èxode juvenil.

RESUM

El Priorat és una comarca que ha patit un despoblament molt important els darrers cent anys, a diferència de les seves comarques veïnes. Aquest fet ha reduït el dinamisme de la comarca i ha provocat l'èxode juvenil cap a les ciutats de molts joves. Però d'ençà de la crisi de la pandèmia de la covid-19 són molts joves de ciutat que han emprès el camí contrari per començar el seu projecte de vida. És amb les històries de vida d'una mostra d'aquests joves neorurals que es reflexiona sobre el repoblament per part de joves al Priorat. S'identificaran els nous filons d'ocupació, els problemes d'habitatge, els serveis i recursos necessaris per a la vida i l'oci i espais de socialització per tal de visibilitzar les oportunitats i dificultats de la comarca a l'hora de repoblar.

Sumari

Introducció	4
Marc general de la investigació	7
Marc teòric.....	7
Marc geogràfic.....	12
Marc metodològic.....	21
Planificació del treball de camp	22
Les joves entrevistades	24
Part 1: La transició zona urbana a zona rural al Priorat.....	27
La propensió a anar a viure a una zona rural	27
L'impacte de la pandèmia de la covid-19 i la idea de tranquil·litat del camp	28
El vincle previ amb la comarca	29
El problema de l'habitatge.....	30
L'àmbit laboral al Priorat.....	32
Barreres d'entrada i factors facilitadors per joves al Priorat.....	34
Part 2: Les qüestions d'especial interès a la vida quotidiana juvenil al Priorat.....	37
L'oci i la socialització	38
Els serveis i recursos del poble en comparativa amb la ciutat.....	40
El perfil de les nouvingudes	43
Part 3: Idees pel repoblament i l'atracció de joves al Priorat.....	45
Conclusions i reflexions finals.....	48
Valoració, limitacions i línies d'investigació	52
Referències bibliogràfiques.....	54
Annexos.....	55

Introducció

El document present és un Treball Final del Màster en Joventut i Societat, que tracta d'analitzar la realitat vívida i les experiències quotidianes de joves que han decidit emigrar d'una zona urbana al Priorat, una zona rural. Busca problematitzar les raons que han portat a un grup de joves entrevistats a fer aquest camí singular, de manera inversa a allò que les estadístiques i la història ens demostren, que existeix un èxode juvenil del camp a la ciutat. Profunditzarem en les vivències, les raons, les preocupacions, les barreres d'entrada, els desitjos i les expectatives que tenien quan van emprendre el camí, i posteriorment quan ja han assolit instal·lar-se en un dels pobles del Priorat.

La motivació per la realització d'aquest treball es basa en el projecte de vida propi a la comarca del Priorat. Com a jove neorural, sempre he tingut vincles familiars i d'amistats al poble d'Els Guiamets, al sud de la comarca, i un dels factors que em va portar a deixar Barcelona va ser el confinament de la COVID-19. Després d'un parell d'anys vivint aquí, on considero que ha millorat la meva qualitat de vida en molts aspectes, i del bagatge personal amb el treball amb joves, neix aquest treball final de màster. La voluntat no és més que entendre i comprendre a joves que han fet un camí semblant al meu, i com es podria motivar a altres a fer aquest mateix camí.

L'equilibri territorial a Catalunya és una necessitat creixent, ja que la tendència general està en la reducció i l'envelliment de la població rural, alhora que es converteixen en llocs poc atractius per les persones joves, que solen emigrar a la ciutat on troben majors oportunitats. Per tant, aquests petits fluxos migratoris de joves de ciutat que decideixen construir el seu projecte de vida al món rural són un bri d'esperança per aquests pobles que estan en perill de desaparèixer.

Els darrers anys el món rural s'està trobant amb una tendència de decreixement poblacional, degut, entre altres causes, per l'envelliment de la població, els canvis en

el model productiu i l'èxode juvenil cap a les ciutats. La comarca del Priorat, situada al Camp de Tarragona, ha reduït la seva població a menys de la meitat en els últims cent anys, i és la que té menys densitat de població de les que l'envolten, alhora que està en procés d'envelliment. Com demostrarem posteriorment, el Priorat és una d'aquestes zones en perill de despoblament.

En aquesta recerca s'agafa d'exemple a les persones joves com a elements clau per revertir aquesta situació al Priorat, ja que són aquestes les que poden rejuvenir i trencar la dinàmica del despoblament al territori a través de construir el seu projecte de vida en aquests entorns. S'analitzarà quines han estat les històries de vida de 7 joves que han fet el camí invers cap a la ruralitat, per detectar quins són els factors que atrauen les persones joves a anar a viure al Priorat.

En primer lloc, es realitza una exposició quantitativa de la tendència poblacional que hi ha al Priorat en comparativa amb les comarques pròximes. Posteriorment, es realitza un disseny metodològic qualitatiu a partir d'entrevistes semiestructurades als joves neorurals per tal de detectar quins són els factors que els han atret per viure al Priorat.

És una recerca exploratòria, basada en metodologies qualitatives que tractarà de buscar punts en comú entre les persones entrevistades per tal d'observar tendències. En aquest sentit, la pregunta d'investigació a la qual tractarem de respondre al llarg del treball és la següent:

- Quines han estat les circumstàncies que han portat a un grup de joves neorurals a prendre la decisió d'anar a viure al Priorat, fent el camí invers a la tendència migratòria generalitzada d'èxode rural? I un cop instal·lats en aquesta zona rural, com és la seva realitat quotidiana i com ha canviat el seu punt de vista sobre la ruralitat?

Cal destacar dos condicionants importants en la investigació. En primer lloc, l'anàlisi se centra en joves nouvinguts que provenen de zones urbanes. Tot i això, s'espera que els resultats també siguin pertinents i que podrien ser expressats d'una manera semblant per aquells joves que retornen a viure després d'estudiar o que provenen de zones rurals d'altres indrets de Catalunya.

En segon lloc, s'espera que la recerca exploratòria sigui més orientada a aspectes emocionals i quotidians que no pas de recursos. És a dir, ja hi ha molta bibliografia que expressa les problemàtiques de recursos de les zones rurals, com poden ser les comunicacions, la cobertura, la fibra òptica, la distància per a tràmits administratius, problemes d'abastiment, l'habitatge, etc. En aquesta investigació tractarem de centrar-nos en qüestions més d'oci, encaix relacional, beneficis de la zona rural, la cultura, i sobretot els elements facilitadors i les barreres d'entrada. Tot i aquest punt de vista, sí que farem una breu anàlisi de com es relacionen les joves amb els recursos ja existents en comparativa amb les ciutats.

Marc general de la investigació

A continuació es mostra el marc teòric des d'on s'emmarca la investigació del present treball final de màster, el punt de part de partida i les investigacions, documents, relats i estudis que ens serveixen de precedent per poder desenvolupar amb coherència tot el treball. Seguidament, s'explica el context concret de la comarca d'estudi, el Priorat, des d'una visió geogràfica, poblacional i socioeconòmica.

Partint d'aquestes dues bases, es plantejarà el sentit de la investigació, les eines i el desenvolupament del treball de camp.

Marc teòric

Segons l'Atlas del Món Rural 2022¹, es fa difícil determinar la definició de ruralitat, ja que hi ha molts factors i condicionants que hi influeixen. Segons proposa el document, utilitzarem la variable administrativa del terme municipal per poder tractar **la densitat de població com a base definitòria de la ruralitat**, en tant que zones amb una baixa població i una baixa densitat de població. També es considera les diferents ruralitats existents a Catalunya, pel fet que existeixen diferències molt grans a causa de la proximitat a les zones urbanes. En qualsevol cas, tota la comarca del Priorat és considerada una zona rural i en la que es fa pertinent tractar-la d'aquesta manera.

En aquest sentit, a Catalunya existeix l'Associació de Micropobles, que es defineixen com aquells pobles amb menys de 500 habitants. Partint d'aquesta clara definició, a

---

¹ Aldomà, I.; Mòdol, J. R.; Morell, R. (2022). Atlas del món rural 2022. Despoblament o revitalització?. Departament de Geografia i Sociologia de la Universitat de Lleida.

la comarca del Priorat hi ha 20 municipis considerats micropobles, i alguns altres pobles sense municipi propi, i només 3 són pobles d'entre 600 i 2700 habitants.

Podem definir la joventut rural com a aquelles persones joves que viuen en entorns rurals, que a simple vista són dues interseccions desfavorables pel que fa a les oportunitats en el context actual: joventut i ruralitat. Com dèiem, el context de cada comarca i municipi és molt important, ja que no hi ha una sola ruralitat, així com tampoc hi ha un perfil homogeni de jove rural. Uns tòpics per entendre la seva heterogeneïtat al territori són el context, el paisatge, els models productius i formes de treball, l'accés a la tecnologia o la proximitat amb les zones urbanes.

En aquest sentit, tal com explica la publicació de *Món rural i joves (2010)*² des de fa anys existeix l'anomenat **èxode rural, que és la migració de les persones joves del camp cap a les zones urbanes en cerca de majors i millors oportunitats**. Aquest fenomen comença a través del sistema educatiu majoritàriament postobligatori, però també per motius laborals. Succeeix que un cop aquests joves, que s'han desplaçat del camp a les ciutats i han acabat els seus estudis no retornen als seus pobles d'origen, cosa que genera l'envelliment de la població, la masculinització i el despoblament de determinades zones rurals.

Per tal d'evitar o mitigar els efectes negatius de l'èxode rural neix **l'Odisseu**³, un programa de la Direcció General de Desenvolupament Rural del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARP) i la Direcció General de Joventut del Departament d'Afers Socials i Famílies, que **té per objectiu incentivar i facilitar el retorn i la inserció laboral dels joves a les zones rurals**. Des de l'administració pública se segueix mirant al món rural amb preocupació pel

---

² Domínguez, M.; Monllor, N.; Simó, M. (2010): *Món rural i joves: realitat juvenil i polítiques de joventut als municipis rurals de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Acció Social i Ciutadania.

³ odisseujove.cat

despoblament i el darrer any s'han impulsat altres iniciatives que posen el focus en la joventut com a clau per revertir la situació.

Des de la Direcció General de Joventut, en el marc del contracte-programa de finançament als ens locals, s'ha creat la fitxa 43 d'arrelament. **És el primer cop que es dona una dotació econòmica als pobles amb poca població del món rural per invertir en la joventut** i tractar que aquesta es mantingui a les zones d'origen. En un altre sentit, al maig de 2022 el Govern ha aprovat l'Agenda Rural de Catalunya⁴, que identifica les necessitats i reptes del territori rural per garantir-ne les condicions de vida i de desenvolupament. A les accions en destaquem que al voltant de 100 mesures sobre 900 tracten exclusivament de joves, per tal d'aconseguir que les zones rurals siguin territoris més amables per al col·lectiu jove, en matèries d'educació, d'habitatge, laboral, d'accés a la terra i relleu agrari, d'innovació en el treball, de gènere i finalment sanitari.

Com bé hem explicat en els anteriors paràgrafs, les interseccions de joventut i ruralitat es destaquen com una prioritat i en la que l'administració pública comença a destinar-hi recursos. És per aquest motiu que s'ha tractat d'estudiar en diverses ocasions i en aquest TFM citem dos dels estudis de referència per tal de bastir el punt de partida de la investigació.

En primer lloc, **l'estudi Joves al Camp (2016)**⁵, un estudi quantitatiu i qualitatiu de les incorporacions al sector agrari a Catalunya a partir de la mesura 112 del Programa de Desenvolupament Rural 2007-2013, realitzat en el marc del programa Odisseu

---

⁴ Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya (ARCA), l'Associació Catalana de Municipis (ACM), l'Associació de Micropobles de Catalunya (MdC) i el Consell Assessor de Desenvolupament Sostenible (CADS) (2022). Agenda Rural de Catalunya. El món rural hi diu la seva. Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. Comissió Interdepartamental sobre el Despoblament.

⁵ Monllor, N.; Macias, B.; Flament, S. (2016). Joves al camp. Estudi quantitatiu i qualitatiu de les incorporacions al sector agrari a Catalunya a partir de la mesura 112 del Programa de Desenvolupament Rural 2007-2013. Programa Odisseu, Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació de la Generalitat de Catalunya, i Consorci GAL Alt Urgell – Cerdanya.

comentat anteriorment. Aquest estudi ja posa de manifest que el relleu generacional al camp és una tendència desfavorable a tota la Unió Europea principalment per l'abandonament de l'activitat agrària i la intensificació dels sistemes productius. A Catalunya en destaca la pagesia jove nouvinguda urbana, que significa el 17% de les noves explotacions. Es posa també de manifest les barreres que es troben les joves que tracten d'iniciar la seva activitat al món rural: la dificultat d'accés a la terra, el cost elevat de la primera instal·lació, l'excessiva burocràcia, la baixa rendibilitat els primers anys de vida del projecte o els desavantatges territorials respecte de les ciutats. Finalment, en destaca el poc prestigi social del treball al sector agroalimentari, ja que hi existeix un estigma social cap a les persones que s'hi dediquen, i en moltes ocasions les famílies pròpies pageses són un element contrari a la valorització de l'ofici.

També en el marc del projecte Odisseu es van realitzar una sèrie de tallers d'intercanvi entre joves agricultors i agricultores (2021)⁶, on **s'han detectat els principals reptes del Camp de Tarragona**. D'entre els reptes principals hi ha **la preservació del sòl agrari, que està en disputa amb el sector enèrgic i els grans monopolis**, que no permeten créixer al petit agricultor i impossibilita l'inici de l'activitat per als nouvinguts. La convivència amb altres activitats com amb el sector turístic en un mateix espai és vital pel territori, així com la preservació dels serveis bàsics per la vida, que a causa del despoblament s'han anat reduint. Finalment, també posen èmfasi en la sensibilització a la població del paper imprescindible de la pagesia i el sector agroalimentari, per tal de valorar la professió.

Finalment per acabar de detallar el marc teòric, es destaca la publicació de ***L'atracció del camp: La percepció i l'atractiu de l'entorn rural en la joventut catalana resident***

---

⁶ Monllor, N. (2021): Estudi prospectiu pel foment dels sistemes agroalimentaris locals. Agro-Leader: Tallers d'intercanvi entre joves agricultors i agricultores.

en àrees urbanes (2019)⁷. Aquest estudi realitzat a partir de l'Enquesta de Joventut de Catalunya 2017, mostra la percepció i l'atractiu que té el món rural per les persones joves que viuen a les zones urbanes, que és l'eix central d'aquest treball concentrat en la comarca del Priorat. Cal destacar que es parteix d'una anàlisi abans de l'impacte de la covid-19 i el confinament que ha resultat un punt crític de la realitat social, així que, igual que en la resta de marc teòric, se n'extreuen les principals consideracions, però entenent el context històric i obrint la porta al fet que les conclusions dels estudis s'han modificat.

Segons l'EJC17, **un terç de la població jove que sempre ha viscut a un entorn urbà, li agradaria anar a viure a un entorn rural**. Dit d'una altra manera, la propensió general de les persones joves que viuen a les ciutats **no** és anar a repoblar els pobles. Entre els que sí que els agradaria, s'identifica que hi ha més homes que dones, en franges d'edat més elevades, emancipats, desocupats i amb nivells d'estudis inferiors, entre d'altres.

El principal determinant d'anar a viure a una zona rural és l'entorn, tot i que difereix segons el punt de vista. L'estudi ho expressa amb aquestes paraules: “mentre els partidaris d'anar a viure en un àmbit rural ho justifiquen sobretot per raons de qualitat de vida i de medi ambient, els partidaris de romandre a ciutat ho expliquen, en primer lloc, per raons d'accés als serveis, comoditat i vida social.”. La qualitat de vida s'explica en termes de tranquil·litat, a valors de vida comunitària, o per millors condicions ambientals, en contrapartida de la contaminació i el soroll de les ciutats. Tot i això, l'entorn urbà es percep com un espai més còmode per la vida quotidiana i amb més possibilitats per la vida social.

---

⁷ Checa, J.; Soler, L.; Nel-lo, O. (2019) L'atracció del camp: La percepció i l'atractiu de l'entorn rural en la joventut catalana resident en àrees urbanes. Edita: Generalitat de Catalunya, Col·lecció Aportacions número 62.

Seguidament, la percepció de l'entorn rural hi té un paper important i el que es podria considerar com a ideologia política, fent referència a la vida agitada i les relacions poc humanes de la ciutat, en contrapunt de la proximitat, vivacitat i un estil de vida associat a l'entorn rural. Les següents motivacions per anar a viure a una zona rural per part de joves urbans són les oportunitats laborals, la convivència amb la família i cura dels fills, la mobilitat i accessibilitat, l'oferta educativa i la proximitat als centres d'estudi i finalment l'habitatge.

Totes aquestes temàtiques anteriorment esmentades han estat objecte d'anàlisi en les preguntes de l'enquesta realitzada a les joves prioratines novingudes, i, per tant, se'n farà referència posteriorment en aquest treball.

Marc geogràfic

La comarca del Priorat està situada al Camp de Tarragona, a la part sud de Catalunya. Està formada per 23 municipis amb un total de 9.239 habitants (1 de gener de 2021, IDESCAT). Limita amb les comarques del Baix Camp pel sud-est i l'est, la Ribera d'Ebre per l'oest, les Garrigues pel nord i la Conca de Barberà pel nord-est. És una comarca amb un relleu molt accidentat, sense cap plana i marcada per la presència de la Serra del Montsant, al nord, i per la Serra de Llaberia al Sud. Aquest fet i la diversitat de materials fan que es tracti d'una comarca molt heterogènia tant des del punt de vista natural com humà i dificulta la comunicació entre els municipis.

La comarca

El Priorat està format per 23 municipis, dels quals només 3 (Falset, Cornudella de Montsant i Marçà) superen els 500 habitants. Per tant, trobem que 20 dels 23 municipis són considerats com a micropobles. Val a dir que també **està format per 30 entitats singulars de població**, nomenclatura que destaca qualsevol nucli de

població, amb nom propi, que estigui físicament separat del nucli urbà del municipi a què pertany ja estigui habitat o deshabitat. Entre aquests nuclis poblacionals sense gestió municipal pròpia si troben punts que són clau per la promoció turística de la comarca com Siurana o Escaladei.

La capital i nucli més important és Falset, que se situa a la part baixa de la comarca. Hi aglutina la major part dels serveis bàsics: hi ha un Centre d'Atenció Primària, un dels instituts i escola de formació professional, un parell de supermercats i tendes alimentàries (carnisseries, pastisseries, peixateria, etc.), serveis bancaris, i part de l'administració pública.

Al nord s'hi troba Cornudella de Montsant com a segon poble de referència, que també té institut i alguns serveis generals i que dona cobertura als petits pobles de la serra del Montsant.

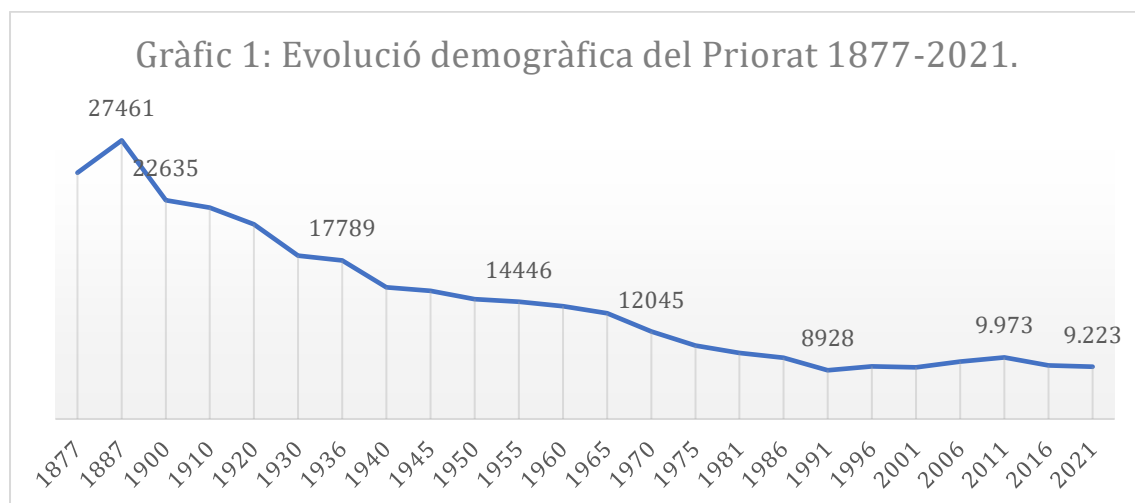
Tot i aquestes dues poblacions que són referència, el Priorat no compta amb tots els serveis bàsics i no té gran part de l'administració, així que els seus habitants es veuen obligats a anar a Mora la Nova, Mora d'Ebre, Reus o Tarragona a fer la majoria de gestions, que es troben a una distància d'entre 30 i 50 minuts en cotxe. Segons la localització concreta del poble, pot ser més senzill arribar a aquestes poblacions que a Falset, cosa que dificulta la cohesió de la comarca, per aquest dèficit de poblacions.

La població prioratina

La tendència dels darrers cent anys del Priorat és d'una reducció de la població a més la meitat. Actualment, és la comarca amb menys població del camp de Tarragona i de les comarques amb les quals té frontera, que no han patit aquest despoblament tan accentuat. La població màxima que ha tingut la comarca va ser l'any 1887 amb una població total de 27.461 persones. A poc a poc aquesta població s'ha reduït als 9239 habitants a 1 de gener de 2021. Aquesta recessió s'ha donat per diferents

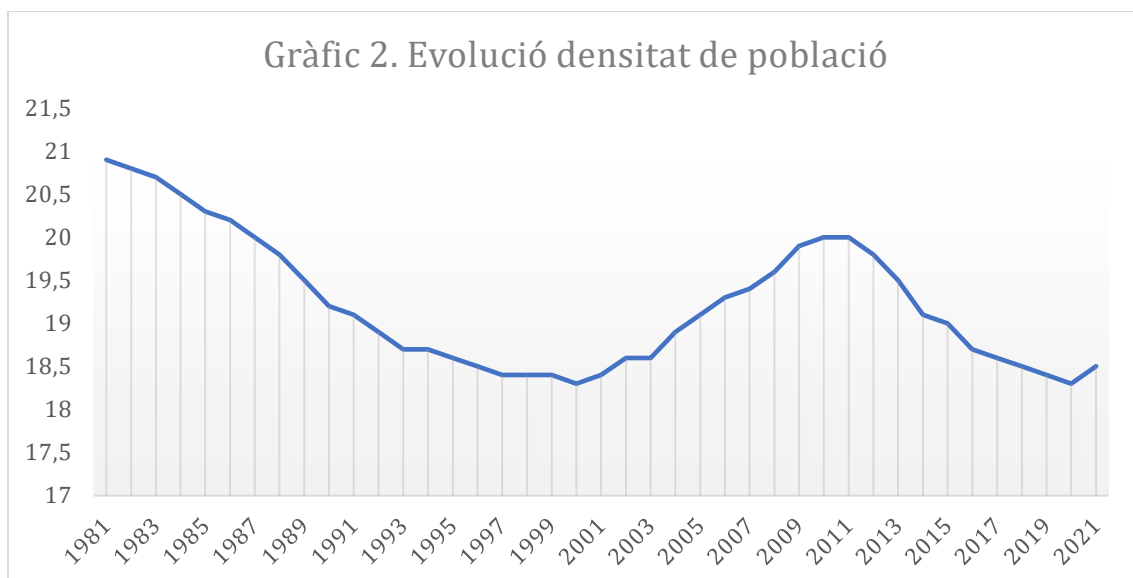
factors, dels que podríem destacar l'inici de la fil·loxera de la vinya que va empobrir la producció de vi, la no implantació de la industrialització, l'impacte de la batalla de l'Ebre (essent la rereguarda) i la pèrdua de la Guerra Civil Espanyola. Aquestes qüestions no s'abordaran en aquest treball, però és interessant tenir en compte les causes històriques del despoblament al Priorat.

Aquest despoblament és preocupant si es compara amb el global de Catalunya. L'any 1887 Catalunya tenia una població d'1,8 milions d'habitats, i a 2021 s'ha arribat als 7,7 milions d'habitants. Aquest creixement continu de població contrasta amb el decreixement de la població del Priorat, que no ha parat des de fa més de anys.

Gràfic 1. Evolució demogràfica del Priorat 1877-2021. Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat (a partir dels Censos de població i dels Padrons municipals d'habitants).

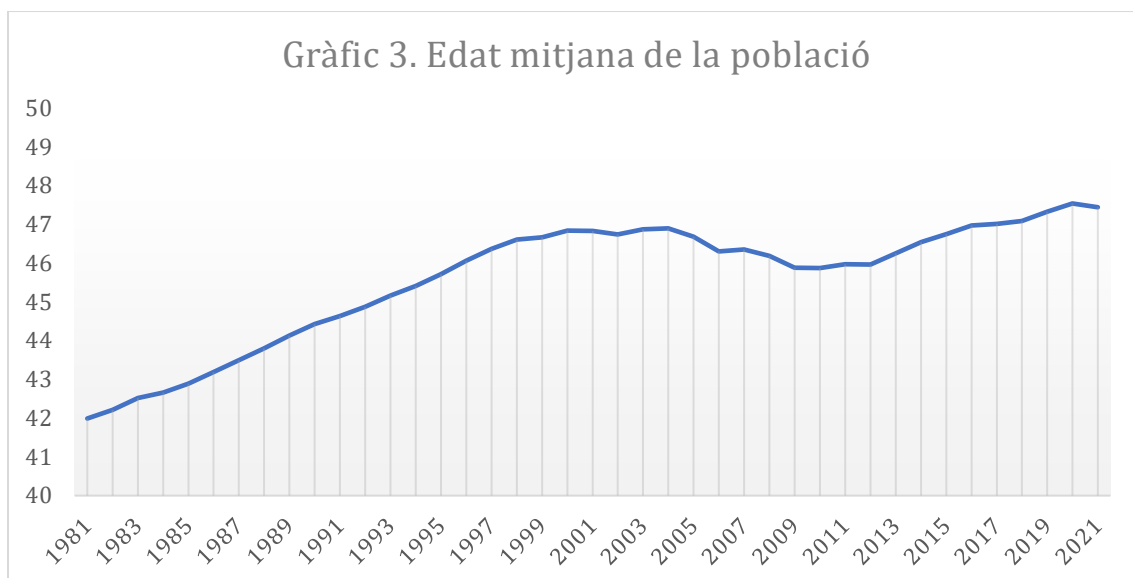
Veiem que la població està descendint. El mateix succeeix amb la densitat de la població, que en aquest cas es pot veure més clarament com hi ha hagut un repunteig els anys posteriors a la crisi de 2008. També s'intueix un altre moment al darrer any 2021, concordant amb l'any posterior de l'inici crisi de la covid-19. Es pot interpretar que després d'una crisi econòmica, el retorn al món rural sol ser una sortida interessant i que ha ajudat al Priorat a no descendir tan accentuadament de població.

Gràfic 2. Evolució densitat de població. Font: Idescat. Indicadors demogràfics.

Un dels altres efectes del despoblament i que ajuda a accentuar aquesta situació és l'envelliment de la població. En el següent gràfic es veu clarament una tendència alcista en l'edat mitjana de la població. Als últims quaranta anys ha augmentat dels 42 anys als 47,44 anys, d'on extraïem l'existència d'un envelliment de la població. També és important destacar que el 25,4% de la població del Priorat té 65 anys o més i que només el 12,7% té de 0 a 15 anys.

Malgrat l'envelliment continuat, al gràfic es destaquen els anys posteriors a 2005, i en especial posteriors a 2008, com un topall que on s'ha reduït temporalment l'edat mitjana de la població. En aquest sentit, podem determinar també que les crisis afavoreixen al retorn de les persones joves, i que el Priorat està arribant al topall de població envellida, si no hi ha arribat ja.

Gràfic 3. Edat mitjana de la població. Font: Idescat. Indicadors demogràfics.

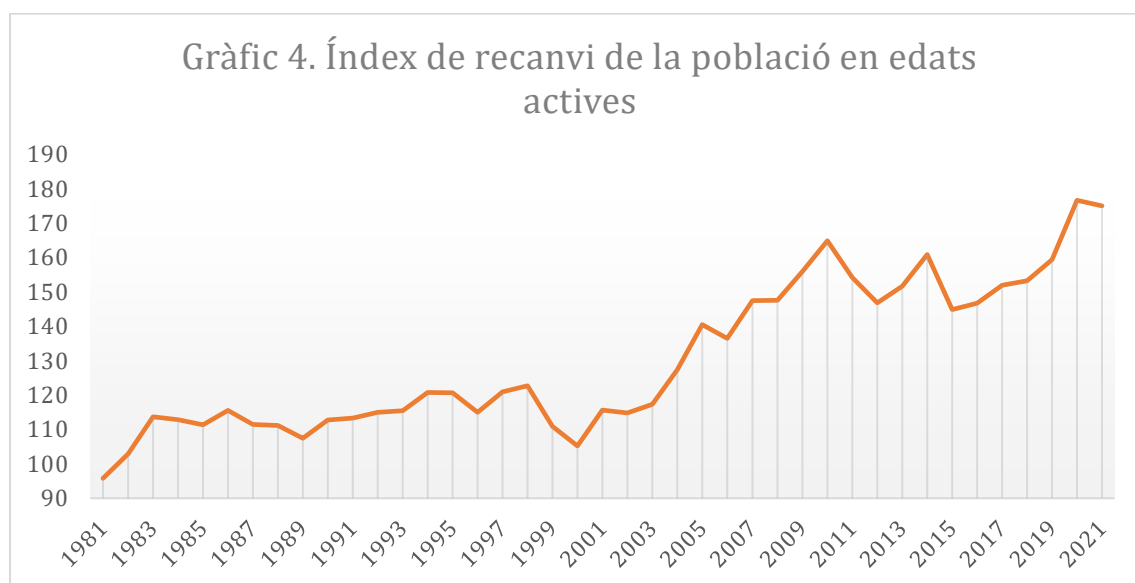
Una altra conseqüència negativa del despoblament, segons l'Atlas del Món Rural 2022, és l'augment de la masculinitat. En aquest sentit, l'Índex de masculinitat (1 de gener de 2021) del Priorat és de 110,6. Aquesta dada significa que actualment hi ha un 10 % més de persones homes que de dones.

Aquest procés d'envelliment també s'acaba convertint en un problema econòmic. Les persones que viuen al Priorat van envellint i el mercat laboral s'ha de regenerar amb noves incorporacions de les joves que entren al món laboral. Com podem observar en el següent gràfic, l'índex de recanvi de la població en edats actives està augmentant i es troba al cap de poc de doblar el valor dels últims anys. Aquest indicador, pot arribar a mostrar els desequilibris ocasionats en el bon manteniment del sistema de pensions públiques, que les persones que es troben en situació laboral activa han de mantenir les pensions de les adultes que ja han deixat el món laboral.

Aquest índex és el quocient entre la població que està a punt de deixar el món laboral per jubilar-se i les joves que hi estan entrant. A 2021 hi havia 683 persones entre els 60 i els 64 anys, mentre que entre els 15 i els 19 anys només hi havia 390 joves.

Aquest és un problema estructural que només solucionarà atraient o arrelant joves que puguin suplir aquesta falla del mercat laboral.

Gràfic 4. Índex de recanvi de la població en edats actives (Població de 60 a 64 anys per 100 habitants de 15 a 19 anys). Font: Idescat. Indicadors demogràfics.

El dinamisme socioeconòmic

En l'àmbit **socioeconòmic** sí que es pot diferenciar la comarca en dos tipus de termes municipals rurals, segons l'Atlas del Món Rural. Hi ha Falset, la capital de comarca, que té la tipologia de **Rural de serveis i perifèries**, que es defineix com a “Petits centres de serveis d’entre 1.000 i 5.000 habitants en entorn rural, (...), subjectes a dinàmiques més urbanes lligades a la presència d’una forta població flotant o, més rarament, disponibilitat de llocs de treball.” Amb dinàmiques econòmiques “Força sotmeses a dinàmiques residencials i una base econòmica menys diversificada amb comportaments molt desiguals.”

La resta de municipis de la comarca, que no arriben als 1000 habitants, són considerats **Rurals poc poblats agraris**. Aquests són definits com a “Petits municipis situats en un entorn de molt baixa densitat que no arriben als 200 llocs de treball, ni a 1.000

habitants”. I que són “Àrees encara força subjectes a les dinàmiques històriques d’envelliment i abandonament.”

Un últim aspecte important a destacar pel que fa a les tendències i les característiques dels municipis del Priorat és el **dinamisme** que presenten, entès com el conjunt dels indicadors de creixement demogràfic, el saldo migratori, el potencial de creixement i el creixement dels llocs de treball en una mirada històrica. A l’estudi *Nous índex de relleu generacional al món rural*, I. Aldomà presenta un llistat dels 200 municipis de Catalunya que es troben en una situació crítica des del punt de vista dels indicadors de despoblament, i que, per tant, presenten poc dinamisme. Descubrim en aquest llistat com **més la meitat dels municipis del Priorat es troben en perill de despoblament**. Aquests són Pradell de la Teixeta, Margalef, La Figuera, Bellmunt del Priorat, Poboleda, Gratallops, Ulldemolins, Cabacés, Els Guiamets, Torroja del Priorat, El Masroig, Capçanes i Porrera.

Concretament en l’àmbit específic de la joventut, *el Pla Comarcal de Joventut 2022*⁸ destaca la poca oferta educativa, d’oci, cultura i esports, així com la poca oferta laboral estable, i un greu problema d’habitatge estructural. Es destaca també els problemes de mobilitat i la poca relació de jovent entre els pobles del nord amb els del sud de la comarca, i on també s’hi detecta una baixa participació juvenil, derivat del poc jovent que hi ha.

El plantejament del problema

Com succeeix a la majoria de zones rurals, hi ha una mobilitat cap a les ciutats de les persones joves per formar-se, i en molts casos no hi ha un retorn. Tot i aquesta tendència generalitzada, anomenada èxode rural, hi ha situacions i persones

---

⁸ Oficina Jove del Priorat (2022). Pla Comarcal de Joventut del Priorat 2022. Edita: Consell Comarcal del Priorat.

particulars que han decidit anar a contracorrent per començar el seu projecte de vida a la comarca. És amb ells i elles amb les que ens interessa reflexionar en aquest treball, tractant de profunditzar en les raons que les han portat a prendre la decisió.

La selecció dels participants s'ha realitzat seguint els següents criteris individuals dels candidats.

- **Joves neorurals.** Joves provinents de zones urbanes que han anat a viure en zones rurals del Priorat.
- **Rang etari d'entre 18 a 40 anys.** S'ha buscat joves amb agència i autonomia pròpia, i amb plena capacitat emancipatòria que es compleix a partir dels divuit anys. L'edat màxima d'una persona jove s'ha indicat en anys, tal com marquen les bases de la subvenció de "jove agricultor" per la seva adequació i rellevància al Priorat.
- **Persones emancipades.** Joves que mantinguin un estil de vida emancipat de la família. Si bé el concepte d'emancipació pot definir-se des de diverses òptiques, s'entén en aquest treball des d'una visió socioeconòmica i de sortida del nucli familiar, malgrat que encara es mantinguin alguns llaços o vincles mínims de dependència econòmica.
- **Que s'hagi traslladat a viure al Priorat en els últims 5 anys.** Entenem viure amb una quotidianitat de mínim de dies a la setmana per tal d'evitar el concepte de residència de vacances, sigui quin sigui el vincle.

També s'ha tingut en compte els següents criteris grupals:

- **Diversitat de gènere:** s'ha tractat d'aconseguir que el grup sigui el màxim paritari possible gènere, entenent que les visions i històries de vida de persones homes, dones o no binàries, seran divergents.
- **Diversitat territorial:** que representi la major part del territori amb joves del nord i del sud, de pobles petits i dels pobles grans.

Mapa 1. Localitzacions de les persones entrevistades.

Amb aquests paràmetres s'ha realitzat la busca activa de les persones sensibles a ser entrevistades i se'ls ha introduït l'estudi. Per la cerca es fa necessari destacar la dificultat, ja que no hi ha cap registre d'aquest col·lectiu, i el padró d'habitants tampoc és vàlid, perquè per les persones buscades hi ha la possibilitat que no s'hagin empadronat al poble pel poc temps que hi viuen, per inestabilitat residencial o per la seva situació temporal de liminalitat entre el lloc d'origen i l'actual.

La cerca és basa en l'activació de xarxes, així com utilitzant la metodologia de la bola de neu a partir de cada entrevistat. També es va consultar a l'Oficina Jove del Priorat i al boca-boca entre els contactes personals. La recerca ha estat un èxit, ja que de les set persones entrevistades, al principi de la investigació només se'n tenia coneixement de dues.

Marc metodològic

La investigació ha utilitzat la tècnica de l'entrevista semiestructurada amb respostes obertes. Amb aquesta metodologia s'ha establert diàleg amb les persones entrevistades i s'ha aconseguit obtenir el màxim d'informació possible. S'ha preguntat per la història de vida de cada persona, pel seu camí vital que l'ha portat a construir el projecte de vida al Priorat, com s'hi sent, i quines expectatives té. S'ha detectat la trajectòria vital que ha portat a una decisió molt important en la vida de la persona jove: anar a viure a rural. Alhora també s'ha preguntat com han sigut els primers mesos de vida rural per tal d'extreure conclusions.

Aquesta tècnica també s'ha escollit per l'optimització del temps i dels recursos, ja que **s'ha aconseguit tractar la diversitat territorial del Priorat i obtenir el màxim de punts de vista diferents**. Cada entrevista ha durat entre 40 minuts i una hora, sense comptar l'explicació prèvia de cada pregunta i dels objectius de la investigació.

S'han descartat altres tècniques mixtes com l'enquesta, ja que la detecció de les joves ja ha estat un treball complicat. No hi ha dades quantitatives d'aquest tipus de jove, i les dades dels padrons municipals no són en aquestes transicions és molt probable que el padró pugui mantenir-se a la zona urbana. També l'enquesta pot tancar les opcions i que no es detectin tan bé les motivacions personals que han portat a la decisió, i no hi ha opció per aclarir certs aspectes que poden ser transcendents.

S'ha descartat el grup de discussió per operativitat. Una de les peculiaritats, i que juga a la contra, de tota zona rural és la necessitat de desplaçar-se en transport privat, i s'hauria de reunir a diverses persones d'arreu del territori a un punt centralitzat, com podria ser Falset. També s'afegeix la dificultat d'assolir un nombre mínim de persones, i amb la població actual del Priorat i la concreció d'aquest treball, pot resultar molt difícil. Tot i això, la creació d'un grup de discussió amb les

mateixes persones entrevistades seria el següent pas d'aquesta investigació, per tal de validar les conclusions i construir col·lectivament.

Planificació del treball de camp

La planificació del treball de camp per a la realització de la recerca i l'obtenció de la informació és la següent:

Fase 1: Contextualització teòrica del tema tractat

Recull d'estudis i articles que tractin els aspectes a considerar a l'estudi: causes del despoblament, èxode juvenil, experiències de repoblament juvenil, aspectes que atrauen les joves, etc. També tots aquells estudis concrets del Priorat: dades estadístiques demogràfiques i de mobilitat, serveis i recursos existents a la comarca, polítiques de joventut, etc.

Fase 2: Preparació de l'entrevista.

Establiment de la metodologia utilitzada en l'estudi, i en aquest cas, creació del model d'entrevista semiestructurada. L'entrevista es planteja com a semiestructurada amb respostes obertes, per poder aprofundir en els temes que l'entrevistat consideri més interessants i alhora guiar certs aspectes iguals per a tots els entrevistats. El model d'entrevista planificat ha estat considerat en dues parts principals (la transició i la quotidianitat), seguit de la seva opinió respecte a l'estudi.

Tota l'entrevista anirà guiada a través d'exemples globals exposant aspectes genèrics de cada pregunta, per concretar individualment per la persona entrevistada. S'utilitzaran articles i estudis que donen algunes respostes per orientar i contextualitzar les preguntes.

Fase 3: Selecció dels participants.

A partir del marc teòric i geogràfic, així com de l'entrevista ja prèviament preparada, es crearà un rang de criteris per establir el perfil de persona a ser entrevistada. Amb això, es començarà una recerca amb l'objectiu de trobar les persones sensibles a ser entrevistades.

Fase 4: Realització de les entrevistes

En les entrevistes es buscarà un lloc on la persona se senti còmode i en la seva zona de confort. També es gravarà la veu, per tal de no estar apuntant in situ, ja que pot generar cert rebuig i una barrera perquè surtin les conclusions.

Fase 5: Recull i anàlisi dels resultats de les entrevistes

A través de les gravacions es farà la relatoria de cada entrevista i es compararan els resultats dels dos punts a tractar. L'anàlisi centra en el marc teòric, tractant de trobar punts en comú entre les diferents històries de vida, per tal de descobrir tendències.

Per tal de mantenir l'anonimat de les persones entrevistades, en tot el treball s'han utilitzat pseudònims.

Fase 6: Obtenció de les conclusions

De cada un dels dos apartats se n'extrauran una sèrie de conclusions que seran analitzades per separat. Si bé totes les conclusions estaran relacionades amb la mateixa temàtica, hi ha molta diferència entre l'apartat de transicions i l'apartat de quotidianitat, ja que s'analitza la història de vida i el moment estàtic actual.

Les joves entrevistades

S'han realitzat 5 entrevistes a 7 joves neorurals que actualment estan vivint a la comarca del Priorat. D'aquestes entrevistes, hi havia dues parelles que tenien un camí semblant i la relació entre elles havia estat significativa per al trasllat al Priorat.

En la següent taula es mostra l'ordre dut a terme en les entrevistes:

NOM	EDAT	DOMICILI	ORIGEN
CLARA	30	Capçanes	Mataró
JOAN	38	Capçanes	Barcelona
ENRIC	29	La Figuera	Tossa de Mar i Girona
JÚLIA	25	Masroig	Badalona
LLUC	30	Els Guiamets	Terrassa
MARTÍ	26	Cornudella	Barcelona
NORA	30	Cornudella	Granollers

També és interessant considerar l'ordre del trasllat al Priorat, és aquest: Enric, Joan, Clara, Júlia, Lluç, Martí i Nora.

La **Clara** va néixer a Mataró i estiuejava al poble de Marçà, ja que la seva família hi tenia una casa. Ho recorda com una bona època tot i que es va desvincular quan va complir la majoria d'edat, i posteriorment es va traslladar a treballar a l'estranger fins que va arribar el confinament de la COVID-19. En aquest moment va començar a teletreballar i viure a l'estranger va perdre el sentit, i va ser en aquell moment quan en Joan, amb qui tenien un vincle previ, li va proposar que anés a viure amb ell a **Capçanes**.

En **Joan** va créixer a Barcelona i durant la infància i l'adolescència anava a Capçanes els caps de setmana i durant les vacances, ja que hi tenia vincles familiars. A poc a poc es va adonar que se sentia millor al poble que a la ciutat i a partir dels disset anys va començar a apropar-s'hi estudiant un grau a Reus i jugant a diversos equips de futbol dels voltants de Capçanes. Tot i aquest primer pas, es va veure obligat a marxar a treballar a l'estranger durant molts anys, fins a just al març del 2020 (dues setmanes abans del confinament) que es va instal·lar a viure indefinidament a **Capçanes**.

L'**Enric** va passar la seva infància a Tossa de Mar, tot i que la seva família anava a La Figuera sovint els caps de setmana. El seu avi sempre havia estat molt actiu amb les finques familiars de vinya i olivera del poble. Però d'adolescent i principis de la joventut va deixar d'anar al no hi trobava gaires joves de la seva edat (actualment La Figuera té poc més de 100 habitants i és una població envellida). Després de viure un temps a Girona estudiant i treballant en diverses feines, se li va presentar la possibilitat de fer el relleu agrari de les finques familiars i va decidir encarar el repte a **La Figuera**.

A la **Júlia** sempre li ha cridat el món rural, tot i haver-se criat a la ciutat de Badalona. En alguna ocasió havia visitat el poble del Molar durant la infantesa, però durant l'adolescència va deixar d'anar-hi. Li interessen els temes com l'horta, la pastura o la vinya, que havia conegut durant el temps de confinament amb la seva família que té una petita finca de vinya a Badalona. Després d'un any i mig de viatge per l'estranger, de visitar de nou el Priorat després del confinament, i d'enamorar-se d'una altra jove prioratina, va decidir emprendre el trasllat i va trobar habitatge al poble de **Masroig**.

En **Lluc** va créixer a Terrassa i va escapar-se a causa de la pandèmia i el confinament, ja que el van fer adonar dels contres que té viure a la ciutat. Sempre li ha agradat la natura, però feia ben poc que va descobrir la permacultura i es va plantejar marxar a viure en una zona rural. No tenia cap lligam o càrrega familiar que l'obligués a quedar-

se, estava cansat de treballar al mateix lloc i va coincidir que se li acabava el contracte de lloguer. A més, feia alguns anys que la seva família s'havia comprat un mas al Priorat pel paisatge i el vi que s'hi produeix, així que va agafar la motxilla i es va traslladar a viure a **Els Guiamets**.

En **Martí** va néixer i va viure a Barcelona. Va començar a interessar-se per l'agricultura, cosa que el va fer recórrer molts indrets d'Europa i Espanya a través de feina i de voluntariat. Ja tenia la intenció d'anar a viure a una zona rural des de feia temps, per la feina i en rebuig de l'estil de vida que hi ha a les ciutats. En aquest procés va conèixer a la Nora a Cornudella, i després d'algunes estades a altres indrets i compartir projecte i ideologia de vida van decidir buscar casa a **Cornudella de Montsant**.

La **Nora** va néixer a Granollers, tot i que de més gran es va instal·lar a Barcelona. Sempre havia tingut al cap la idea d'anar a viure a un poble, per la qualitat de vida que això li suposava, i va ser conseqüència de la pandèmia que possés en pràctica la idea. Després de voltar per diversos indrets de Catalunya i Espanya amb en Martí, va decidir tornar a Cornudella a treballar temporalment, i al cap d'un temps van decidir amb en Martí traslladar-se a viure indefinidament en un mas autosuficient a **Cornudella de Montsant**.

Part 1: La transició zona urbana a zona rural al Priorat.

Cada jove de la mostra ha tingut una trajectòria vital diferent que els ha fet anar a viure al Priorat, i és convenient detectar quins han estat els condicionants i els punts d'inflexió en cada cas. Com bé hem explicat anteriorment, la primera part de les entrevistes s'ha basat a donar resposta a les següents preguntes:

- Quins motius t'han portat a traslladar-te a una zona rural?
- Quin ha estat el motiu d'escollir el poble on t'has mudat?
- Tenien prèviament algun vincle amb el Priorat? Família, amics, o alguna experiència?
- Quines han estat les principals dificultats t'has trobat a l'hora de moure't? En especial consideració amb qüestions com l'habitatge (lloguer o compra) o l'ocupació (oficis del sector agroalimentari, altres sectors o consideració al teletreball).

A partir de les seves respostes hem pogut determinar un seguit de categories en les respostes, que han estat determinants en la transició de cada jove. Aquestes han estat: la propensió d'anar a viure a una zona rural, l'impacte de la pandèmia en la seva decisió, el vincle previ existent amb la comarca, l'habitatge i finalment l'ocupació.

La propensió a anar a viure a una zona rural

En primer lloc, s'ha considerat **la propensió a anar a viure a una zona rural** idees preconcebudes, per coneixement propi experiencial o per ideologia política. Trobem com en 3 d'ells no s'havien plantejat viure a un poble, tot i que ho coneixien i en alguns casos inclús rebutjaven aquesta idea per considerar la falta d'estímul respecte de la ciutat:

“Era molt conscient que quan anava a Marçà era estiu i era un moment *molt guai* on hi havia molta gent, però que hi fossin tot l’any, especialment a l’hivern, hi havia molt poca gent i pensava que era avorridíssim”, comenta la Clara.

En la resta d’entrevistats sí que **hi havia una idea prèvia a anar a viure a una zona rural**, tot i que aquesta no fos el Priorat, tractant-se de les que no hi tenien vincle. És el cas de la Nora que havia tingut la visió d’anar a viure a una zona rural...

“Per la necessitat d’apropar-me a la natura i per consciència de canvi climàtic i ecològica”, exposa la Nora.

Aspecte que comparteix amb la Júlia, i amb en Martí, que hi afegeix el punt de vista de la millor qualitat de vida que pot tenir al poble, ja que...

“Són espais més col·lectius, i la ciutat és més individualista”, indica en Martí.

El **contacte amb la natura és un aspecte que es repeteix** en pràcticament tots els entrevistats, i que relacionen amb la tranquil·litat i amb un estil de vida menys frenètic que a la ciutat.

L’impacte de la pandèmia de la covid-19 i la idea de tranquil·litat del camp

Menys en el cas de l’Enric, que es va mudar a viure a La Figuera abans de la pandèmia, tota la resta d’entrevistats han anat a viure als seus respectius pobles indefinidament degut a la influència que ha tingut la pandèmia en ells i elles. Segons comenta en Lluç...

“La ciutat l’ha fet la patada i donar-me un cop de cap” i afegeix que “bàsicament volia escapar de la ciutat, fugir dels formiguers”, exposa en Lluç.

És el cas de la resta, que tant si van pensar marxar de la ciutat abans o durant el confinament, l’impacte de la covid-19 els ha fet accelerar el procés. Les respectives

ciutats d'origen, i podríem generalitzar **al concepte de ciutat, generen estrès i massa estímuls, i en anar a viure al camp hi ha trobat pau i tranquil·litat**. En resposta a la pregunta dels motius pels quals havien deixat la ciutat o les coses que no hi trobaven a faltar, la majoria de respostes anaven en aquest sentit: mal de cap, trànsit, llums, focus, semàfors, gent cridant, males cares, estrès, etc.

El concepte de la tranquil·litat ha sortit en totes les entrevistes i la meitat dels que ho buscaven també s'han autodenominat com a una mica antisocials o introspectius. Més tard entrarem en l'àmbit laboral, però aquí cal destacar que els que es dediquen a l'agricultura tenen moltes hores de treball en solitari, i és un motor per la promoció econòmica de la comarca.

El vincle previ amb la comarca

Com és d'esperar, pràcticament totes les joves entrevistades han tingut un vincle o una relació amb el Priorat. Pel que fa als **vincles familiars**, l'Enric i en Joan tenien família propera al poble i en ambdós casos inclús hi tenien una casa familiar en propietat que els ha servit per viure-hi.

La trajectòria de la Júlia i la Clara és molt semblant, ja que **les seves famílies hi anaven a estiuejar** quan elles eren petites i era un lloc que els agradava quan eren adolescents. Tot i això, quan **van fer la majoria d'edat van desvincular-se i van deixar d'anar al Priorat, ja que** els faltaven estímuls i tenien les seves relacions socials a altres llocs. La Júlia després de anys de treballar a Itàlia i a Badalona en l'agricultura, i un cop passat el confinament, va retornar al Priorat on es va retrobar amb el paisatge i, conjuntament amb la seva parella prioratina, va decidir instal·lar-se a viure.

“El paisatge del Priorat m'encanta i sempre m'acompanya”, comenta la Júlia.

La Clara es va trobar en ple confinament fent teletreball a Irlanda, i és en aquest moment que el Joan li va plantejar que vingués a viure a Capçanes amb ell, i va acceptar.

En Martí i la Nora no havien vingut mai d'infants o adolescents. Van descobrir el Priorat després de diversos viatges en projectes de permacultura per Espanya i Europa. Tot i que feia dos mesos que es coneixien, van emprendre l'aventura de ser voluntaris a un projecte d'autosuficiència prop de Cornudella de Montsant, a través de la plataforma WWOOF. Ella hi va anar, ja que tenia interès en el tema de l'autosuficiència, la sobirania alimentària, l'ecologia i la sobirania energètica, i en Martí sobretot pel seu interès en aprendre de l'agricultura. Aquest projecte disposava de diverses línies d'actuació, entre elles unes acampades en yurtes, retirs, i un camp de treball on la Nora va anar a treballar-hi. **El seu vincle amb la comarca és bàsicament experiencial.**

No és el cas d'en Lluç, que no hi tenia cap vincle.

El problema de l'habitatge

El motiu d'anar a viure al Priorat del Lluç va ser principalment que disposava d'un mas que havia comprat i reformat la seva família per anar-hi a estiuejar. Com hem comentat anteriorment, en Lluç volia fugir de la ciutat i aquesta era la manera més viable de marxar-ne.

El mateix succeeix amb l'Enric que disposava d'una casa en propietat de la família, i en Joan que va heretar una casa que estava reformant i on també hi va anar a viure la Clara. Són coneixedors del problema de l'habitatge i valoren que han tingut sort...

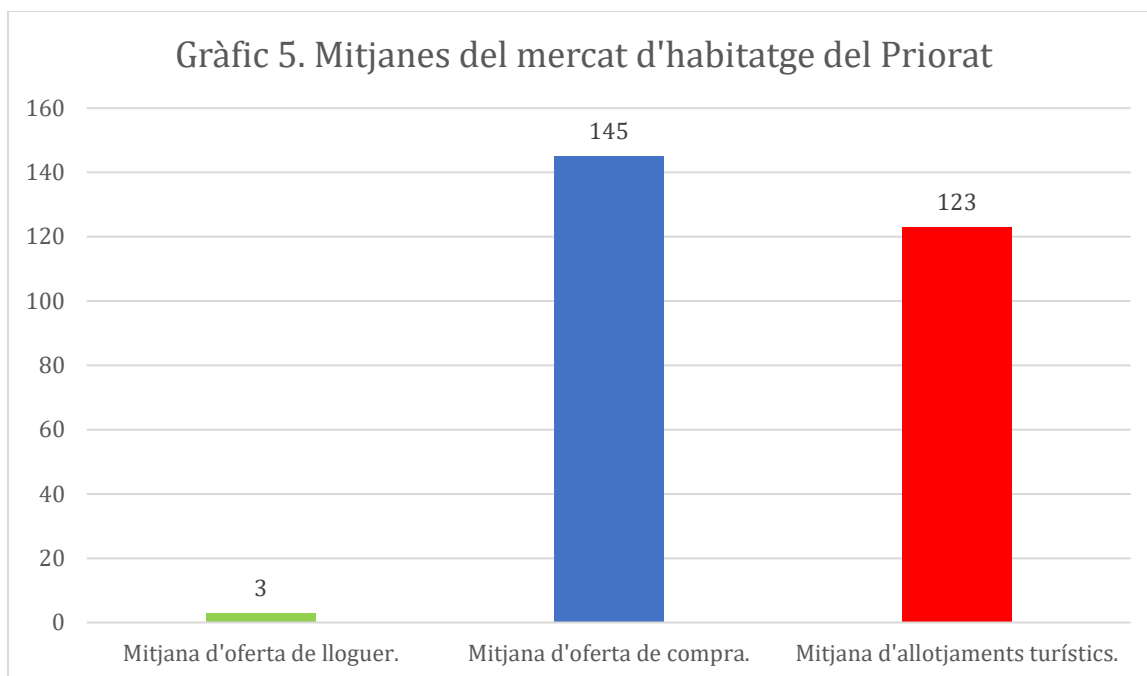
“L’habitatge frena el repoblament. Coneixem a molta gent que ha estat buscant casa i no en troba. (...) A l’ajuntament de Capçanes truca molta gent preguntant, però no hi ha cases disponibles.” Expliquen en Joan i la Clara.

La trajectòria de l’habitatge de la Júlia sí que hi passa pel lloguer, però no pel circuit habitual de contacte amb el llogater. Ella coneixia la zona del Masroig on s’ha mudat, ja que estiuejava a El Molar (que es troba a pocs quilòmetres en cotxe) i va estar buscant per internet ofertes de lloguer. **No va aconseguir res de lloguer, i va haver de recórrer al boca-orella** fins que va trobar un habitatge a Masroig. En entrar no estava en bones condicions, però a canvi d’una rebaixa va poder adequar-ho per viure-hi.

En Martí i la Nora també buscaven un habitatge de lloguer, però no van trobar res viable. Va ser el contacte de la persona del projecte on havien col·laborat qui els va posar en contacte amb un propietari que estava obert a cedir l’habitatge del seu mas a canvi de la gestió de la finca i els animals. Tot i que el mas no està en unes condicions òptimes i expliquen *“que viuen en un mode molt salvatge”*, s’hi senten a gust.

“Al Priorat hi ha molt pis turístic a Airbnb, i també succeeix el problema de les cases de tota la vida que són cases tancades i la família no se’n vol despendre”, comenta la Nora.

A continuació es mostren les dades que fan referència als habitatges disponibles a la comarca del Priorat, extrets de les principals pàgines web de compra, lloguer i allotjaments turístics. Com s’expressa en el marc teòric i ratifiquen les joves entrevistades, **hi ha una dificultat molt gran en matèria habitatge, i una persona jove neorural que està començant a crear el seu projecte de vida, la via adequada i que prioritzarà és el lloguer abans que la compra.**

Gràfic 5. Mitjanes del mercat d'habitatge del Priorat. Font: Elaboració pròpia a partir de les pàgines web d'Habitaclia, Fotocasa, Idealista, AirBnB i Turisme Priorat, al juny 2022.

L'àmbit laboral al Priorat

Quatre dels entrevistats s'estan dedicant actualment a l'agricultura, ja que ha estat el motor de l'economia de la comarca històricament, si bé actualment el sector serveis hi té un pes relatiu major.

L'Enric és el que en té més experiència en l'agricultura, concretament en l'oli i la vinya. Va recuperar les finques familiars i just en traslladar-se a La Figuera **es va dedicar a la terra i va demanar la subvenció de Jove Agricultor**. Aquesta subvenció és la punta de llança de la inversió pel retorn de persones joves al camp i a l'agricultura, però després de quatre anys i mig posa en dubte la seva eficàcia. És una subvenció que dona al voltant de 30.000 € per dedicar-se a fer de pagès, però hi ha una sèrie de condicionants per justificar-ho. Entre ells destaca que s'ha d'acreditar la propietat o el dret d'ús de la terra, t'has de comprometre a treballar la terra durant cinc anys, has de pagar la quota d'autònoms des del primer dia (quan encara no hi ha possibilitat

d'ingrés) i finalment que tota aquesta quantia s'ha de declarar i, per tant, resulta un cost afegit, entre d'altres.

“En resum, serveix per a les persones que ja disposen de finques bones familiars, i així comencen amb un calaix”, comenta l'Enric, i declara que **“no pot venir gent jove amb aquests diners a fer de pagès, perquè vindran enganyats, ja que la inversió inicial és massa elevada”**.

Per la seva part, la Júlia en traslladar-se va buscar feina al sector de l'hostaleria, d'on tenia més experiència, i va anar concatenant diverses feines temporals fins a trobar un treball fix al camp, gestionant unes finques de vinya a La Figuera d'un gran tenidor.

En Lluç sabia que venir al Priorat li implicaria treballar la terra, i aquest és també un dels motius per venir. Si bé encara no s'ha plantejat el seu futur laboral a la comarca, ha estat plantant olivers a la finca on viu i ho ha complementat amb una verema i altres feines temporals al camp.

“Hi ha moltes ofertes de feina aquí, però totes són relacionades amb el món de la vinya i el camp (...) si no et vols dedicar al món del vi no cal que vinguis en aquesta comarca”, comenta en Lluç.

Al Martí no li agrada el vi. Sempre ha estat vinculat al món de l'agricultura en diferents treballs, com de jardiner o en diferents projectes de voluntariat i treball temporal per Europa i Espanya. Actualment, està treballant assalariat a Arbolí, a 15 minuts de casa seva, en el sector de l'agricultura. Li agrada principalment el tema de l'horta, i està veient com el clima extrem del nord del Priorat no és la millor opció.

La resta d'entrevistats són exemple que hi ha altres sectors i oportunitats laborals al Priorat. La Nora és psicòloga i psicopedagoga, i actualment la bibliotecària de Cornudella de Montsant.

En Joan és entrenador de Futbol i actualment està treballant pel Barça un dia a la setmana i ho compagina com a regidor alliberat de l'Ajuntament de Capçanes. Si bé ser entrenador de futbol l'ha portat a treballar durant molts anys a l'estranger i a voltar molt pel món, troba que als equips prop del Priorat no hi ha gaire oferta laboral, però, tot i això, vol mantenir el seu estil de vida de poble i tractar d'apropar la seva feina.

El cas de la Clara **obre una altra porta cap al repoblament del Priorat a través del teletreball o la semipresencialitat al lloc habitual de feina**. Ella, com el Joan, treballa lluny de casa, concretament a Valls, i compagina mitja jornada laboral presencial amb teletreball. Ella ha estat sempre vinculada al sector de l'aviació, i per viure al Priorat ha hagut de fer un gir laboral, ja que hi ha sectors que estan situats massa lluny.

“Aquí no hi ha tanta oferta laboral, però la pandèmia ha ajudat en aquest sentit, ja que abans el teletreball no es plantejava”, comenta la Clara.

Barreres d'entrada i factors facilitadors per joves al Priorat

Dels darrers apartats se n'extreuen una sèrie de conclusions interessants per fan entendre les històries de vida de cada jove. Els camins no han estat senzills ni ràpids i ben segur que hi ha joves que s'han frenat abans d'aconseguir viure al Priorat. És per això que en podem extreure elements que ajuden al canvi de vida al Priorat i altres elements que frenen o tanquen la porta a joves de ciutat.

Elements facilitadors

- **El vincle previ amb la comarca és clau a l'hora d'atraure joves**, ja que la coneixença del territori és necessària. En aquest punt s'ha de tractar d'equilibrar el turisme per tal que sigui element de generació de vincle amb el territori, i també generar dinamisme per tal que joves amb família al Priorat s'arrelin.
- **La pandèmia de la covid-19 ha estat un punt d'inflexió** per moltes persones, i ha estat una oportunitat per les zones rurals d'atraure joves. Amb el confinament els factors d'atracció a les ciutats per joves es van eliminar i ha generat un canvi en les idees de vida d'aquestes.
- **L'agricultura genera molta oferta laboral**. Si bé hi ha temporades on es requereix el màxim de personal possible, com l'època de la verema, durant tot l'any hi ha ofertes de treball temporal.
- **El sector serveis és també un motor econòmic de la comarca**, i requereix personal durant tot l'any per treballar. Concretament, el sector de l'hostaleria, ofereix molts contractes laborals indefinits i de temporada.
- Amb l'arribada del **teletreball** durant el confinament, moltes empreses estan obertes a aquest mode de treballar. En alguns casos, compensa viure al món rural compaginant grans desplaçaments al lloc de feina habitual uns dies i realitzant teletreball la resta.

Barreres d'entrada

- **El mercat d'habitatge**, ja que no hi ha pràcticament oferta de lloguer i l'opció de compra no és adequada per una persona jove que està iniciant el seu projecte de vida.
- **La xarxa de carreteres i l'ús del transport privat** és un altre factor que fa de barrera d'entrada. En primer lloc, perquè el transport públic és considerat ineficient i insuficient, cosa que obliga a disposar de cotxe propi. L'aïllament de certs pobles fa que siguin molt complicades certes accions diàries com anar a treballar o al supermercat.
- **La fibra òptica** o l'internet d'alta velocitat també està frenant al repoblament de certs pobles més aïllats. Aquesta està en procés d'arribar a tots els pobles, però de tant en tant es van produint talls que fan que la xarxa sigui poc fiable.
- **La poca quantitat de jovent que hi ha a la comarca**, ja que la percepció general és que aquests pobles a l'hivern estan deshabitats, cosa que resta atractiu per joves nous. El dinamisme cultural o d'activitats és molt important per una persona jove.

Part 2: Les qüestions d'especial interès a la vida quotidiana juvenil al Priorat.

Després d'entendre la trajectòria vital de les persones entrevistades, i de comprovar les similituds o diferències de cada un, es fa necessari entendre la seva visió personal i concreta del dia a dia a la comarca. Cal destacar que en aquest apartat les conclusions poden divergir molt per factors personals de cadascú, com poden ser: la localització del poble de residència, el nombre d'habitants, les comunicacions amb altres nuclis, i, per tant, es fa complicat trobar patrons comuns i genèrics de la comarca.

L'entrevista s'ha basat a donar resposta a les següents preguntes, tot obrint la porta expressessin totes aquelles consideracions que trobessin necessàries:

- Quines diferències hi ha l'oci i la socialització?
- Quins altres serveis o recursos trobes a faltar en relació amb les ciutats?
- Quines perspectives de futur hi ha al Priorat? Tens interès construir el teu projecte de vida aquí?

A partir de les respostes s'han donat algunes consideracions comunes que s'han categoritzat. En primer lloc, hi ha la referència a l'oci i la socialització, tant des d'un punt de vista emocional com des d'un punt de vista de l'oferta que existeix. També la categoria de serveis i recursos, i la comparativa amb la ciutat. Finalment, s'ha categoritzat el perfil general dels nous pobladors, i com han estat acollits pels autòctons.

L'oci i la socialització

Totes les entrevistades **coincideixen en la visió òbvia que al Priorat hi ha menys gent** i com a tota zona rural, hi ha diferències l'oci i la socialització. Si bé aquest fenomen no és negatiu a priori, hi ha diverses reflexions al respecte que són interessants i compartides. En primer lloc, que aquesta suposada falta de persones també genera una certa tranquil·litat, cosa que és valorada molt positivament. Una altra característica és que en el moment de relacionar-se hi ha menys opció a escollir, però també es generen llaços més forts amb les persones.

“No pots triar amb qui et relaciones (...) però també m'agrada **estar al poble per poder descansar i estar tranquil.**”, explica l'Enric.

“Tenia la sensació que a l'hivern el poble quedava buit, però ara que hi visc no ho veig així. (...) Només que hi ha menys gent i, per tant, coneixes menys gent diferent.”, comenta la Clara.

Si bé totes aquestes mirades s'han fet dins del mateix poble, hi ha altres visions que tenen una visió més oberta a escala comarcal o de zona. Algunes també plantejaven la casuística que si vols conèixer persones d'altres pobles és molt més complicat, i encara més essent nouvingut. Aquí hi ha molta divergència i no es podria trobar una única línia, ja que difereix sobretot per les comunicacions del poble i la seva proximitat amb Falset, Cornudella o la resta de ciutats. Com més senzill és el trajecte fins a una d'aquestes poblacions, hi ha més oferta d'oci i cultura, cosa que ajuda a socialitzar. És important destacar que l'estat de les carreteres és important, ja que són conscients que són carreteres perilloses.

“**Si vols sortir de festa és molt complicat.** Inclús s'ha de tenir en compte que s'ha de tornar en cotxe per la carretera, que és molt perillosa”, comenta l'Enric.

També totes les entrevistades en algun moment fan referència a les relacions socials dins del poble i a **la característica de la falta d'intimitat als petits pobles** entre els amics, amigues, veïns i veïnes. Tot i això, a diferència del que es podria esperar, aquesta característica no és per si sola negativa, si no que algunes en treuen la part positiva.

“No tens intimitat, tothom sap que fas i on vas, se sap tot!”, comenta en Lluç.

“D'adolescent no m'agradava que tothom sabés tot de tothom (...) però després s'ha adonat que ha arribat a ser un coixí on els amics acaben sent com una família. Aquesta sensació de caliu on tothom t'ajuda quan ho necessites”, explica en Joan.

“**Les ciutats són més individualistes** (que els pobles). Aquí hi ha un altre tipus de relació i una millor qualitat de vida social (...) per exemple si et passa alguna cosa doncs s'entera tothom, que pot estar malament, però també pot estar bé i es pot generar xarxes de suport. (...) A la ciutat només saps tu si et passa alguna cosa i t'ho menges tu sol” Expliquen en Martí i la Nora.

Una de les característiques de totes les entrevistades es que s'han traslladat al llarg dels darrers cinc anys, i el procés d'acollida per part dels prioratins s'ha dut a terme recentment o encara s'hi troben. En tots els casos que han explicat per si sols **l'acollida l'han valorat positivament i han trencat el mite que els pobles són espais tancats**.

“La gent està contenta que vinguis cap aquí i més si és per quedar-t'hi. **Si has de passar volant el cap de setmana i tocar la pera potser no tant.**”, explica en Lluç.

“De mica en mica vas construint el teu cercle, com a tot arreu, no crec que sigui diferent pel fet de ser un poble”, explica la Clara.

“Les persones del Priorat han estat molt acollidores (...) aquí a la gent li agrada intercanviar quatre paraules sempre.”, explica la Júlia.

Els serveis i recursos del poble en comparativa amb la ciutat

Respecte dels serveis i recursos necessaris per sostenir la vida al poble, les joves entrevistades han dut a terme una comparativa amb la ciutat d'origen. És necessària aquesta posada en valor de les coses que s'han deixat enrere, per també valorar si la necessitat d'aquestes és real o es pot viure sense.

La primera referència que han fet pel que fa a serveis, **és la necessitat de cotxe o transport privat per viure**. El transport públic hi ha la línia R15 de Rodalies de Catalunya, que va de Barcelona a Saragossa. Aquesta té les parades de Marçà-Falset i Capçanes, amb una mitjana de 5 trens en cada sentit. Segons es comenta a diverses entrevistes, aquests són cars si s'utilitzen diàriament, i no són fiables, ja que en moltes ocasions hi ha retards. També hi ha una xarxa de busos entre algunes poblacions, però l'oferta és tan petita que no s'usen gaire. Per tant, el cotxe no només és necessari per desplaçar-te a les poblacions properes a socialitzar, també ho és per l'abastiment i, en molts casos, per anar a treballar. **La pertinença de cotxe significa bàsicament independència i llibertat**.

“Si no tens cotxe ni independència és més complicat, però un cop superat això, és tot més fàcil que a la ciutat”, comenta en Joan.

“A la ciutat sempre es diu que està tot a prop, però realment quantes hores mortes es passa la gent al metro mirant el mòbil?”, es pregunta la Nora.

“Actualment, la despesa més gran que tinc és la gasolina, però si visqués a la ciutat em gastaria més diners en T-10s.”, comenta la Júlia.

Respecte al cost de vida, és interessant el plantejament que fan totes les persones entrevistades, ja que comenten que **al poble “gasten menys” que a la ciutat**. Tal com expressa la Clara “hi ha menys opcions”, però, tot i això, no els fa falta de res. El contacte amb les ciutats actualment no és difícil ni costós en cotxe, i el que tracten és d'organitzar-se una mica més per aprofitar el viatge. El perfil de persones entrevistades s'autodenomina com a poc consumistes, i és que no els agrada anar “de compres” a passar la tarda. I val a dir, que obren la porta a la compra per internet, que tot i no utilitzar-la, sempre és una opció.

En totes les poblacions hi ha els serveis bàsics alimentaris, com un forn de pa o una botiga de queviures, que tot i ser més car, sempre s'hi pot anar a abastir-se dels productes mínims. En tots els casos van al supermercat a les ciutats properes de referència, com són Reus, Mora d'Ebre, Mora la Nova i Falset. I inclús també hi ha més opcions de comprar de proximitat, tal com explica la Júlia, que al Masroig hi compra la major part de la cistella amb carn, peix, verdura i formatges.

“Crec que el tema dels serveis és més una excusa, si necessites un servei concret pots anar a Reus que està a mitja hora.”, comenta en Lluç.

“Tenim el supermercat a 15 minuts en cotxe i després deixem el cotxe a la porta de casa o al garatge, per tant, acaba sent més fàcil que a la ciutat.”, comenta en Joan.

Un altre aspecte a tenir en compte és **l'oferta de locals d'oci o d'espais per fer cursos o tallers, que ajudarien a la socialització i a crear punts de trobada pels joves de la comarca**. Es repeteix l'opinió que falten aquest tipus d'espais, sigui autogestionats o d'entitats que fomentin la cultura i la interrelació de les veïnes. Si bé quan ens posem a mirar poble per poble, cada entrevistat expressa que hi ha oferta de varietat de temes culturals, i que després del confinament s'estan reactivant coses. Potser el principal problema és la comunicació d'aquestes iniciatives comunitàries cap a pobles veïns. La Júlia posa l'exemple del seu poble, on es fa *pilates*, mentre que al poble del

costat es fa teles, però si ella vol practicar per exemple llengües, no hi ha opcions al Priorat. Si bé aquest aspecte és un punt de millora, no és un aspecte criticat de la comarca.

“El teatre (...) per la freqüència de cops que hi anem no cal viure a la ciutat, per dos cops a l’any t’hi pots desplaçar fàcilment. I aquí també hi ha oferta cultural per la zona.”, comenta en Joan.

“Els joves fa temps que demanen un local propi per joves, autogestionat o , però de moment els han ofert compartir-lo amb el casal d’avis”, comenta la Nora.

Tot i això, en contraposició la Júlia comenta:

“Trobo a faltar tenir a l’abast l’oferta d’oci cultural (...) **No es poden tants plans improvisats en l’àmbit cultural** (cinema o teatre, per exemple), tot i que les ciutats queden bastant a prop”, explica la Júlia.

“A Cornudella es troba a faltar més activitats o coses al carrer per ajuntar persones del poble. A vegades, l’oci està molt dedicat als avis. (...) Sembla que la gent està una mica apagada.”, comenten la Nora i en Martí.

En l’àmbit de l’esport i la natura, comenta l’Enric que hi és tot, i que per aquest motiu li agrada viure-hi. Tot i això, ha notat una davallada en activitats tipus casals d’estiu pels més petits del poble.

“Un altre exemple és la piscina que obre als pobles a l’estiu, que són molt millors que a la ciutat, ja que a part que hi ha menys gent, també són punts de trobada”, comenta en Joan.

El perfil de les nouvingudes

Si bé s'han desenvolupat les entrevistes a set joves nouvingudes al Priorat, de 5 pobles diferents de la comarca, hi ha tendències o característiques semblants entre elles. En aquest apartat llistarem les característiques conjuntes per tal d'establir un perfil de jove neorural al Priorat:

- **Joves que ja tenien una idealització de la vida rural abans d'anar-hi a viure per experiència pròpia.** En general tenien coneixement de l'estil de vida que hi ha als pobles petits, en contraposició amb la seva experiència a la ciutat.
- **Joves amb un vincle previ a la comarca,** que hi havia vingut prèviament i els havia agradat la zona, ja sigui per la naturalesa, les persones, l'agricultura, el vi, l'escalada, etc. Aquests vincles podien ser tant experiencials com familiars, però sempre ha estat necessària certa xarxa prèvia.
- **Joves en un moment vital pròxim a l'adultesa, que després de viure molt de temps a la ciutat han escollit un model de vida més tranquil·la** i cuidada, on es posi al centre la qualitat del temps.
- **Joves que es mouen molt,** que tot i mantenir un estil de vida que consideren més tranquil o relaxat que a la ciutat, tenen moltes inquietuds o motivacions. Han tendit a buscar més relacions socials i a moure's per altres indrets de la comarca i comarques veïnes ja sigui per motivacions personals, hobbies, esport, formació, treball, etc.
- **Joves amb estima a la terra** i a les feines o tasques socialitzades comunament al treball agrari. Alguns no s'hi dediquen exclusivament, però sí que tenen una idea i valors en aquest sentit. De fet, algunes s'han trobat en certa lluita amb els prioratins per la valorització de l'horta i les feines al camp, ja que els fa la sensació que la vida rural ha perdut valor pels de tota la vida.

- **Joves que conviuen bé amb elles mateixes** i que no els fa res estar sols. Tot i tenir una àmplia vida social, es poden autodenominar antisocials i estar felices amb elles mateixes.
- **Joves amb sentits comunitaris**, que posen en valor la xarxa d'amistats i d'ajuda mútua que es crea al poble. Aquests mateixos posen en dubte la concentració de persones a les ciutats més individualistes, on hi ha més persones però menys connectades entre si.
- **Joves que, en general, no es consideren consumistes**, i que, per tant, no requereixen tants estímuls ni de tantes coses com poden trobar a les ciutats. Si bé consideren i els pot agradar anar a la ciutat de tant en tant, s'han acostumat al mode de vida del poble i han rebutjat el consum que sembla inherent a les ciutats, i, per tant, no la troben a faltar.

Part 3: Idees pel repoblament i l'atracció de joves al Priorat

Per acabar les entrevistes amb cadascú se'ls ha preguntat com creuen que es podria repoblar de joves la comarca. La pregunta literal era la següent:

- Pensant en una campanya de repoblament i atracció de joves, quins creus que serien punts interessants i complexos?

Totes elles estan convençudes que els pròxims anys seguiran vivint a la comarca, si bé deixen la porta oberta a canvis. En aquest sentit, es relaciona la seva resposta amb la creació de pobles més amables amb les persones joves, tant per tractar de conuiu amb les millors condicions possibles com per atraure altres joves que es troben en la seva situació inicial. Aquestes són les principals reflexions:

En Joan comenta **la importància de l'educació als infants i joves del sector primari, ja que hi ha moltes oportunitats de treball en l'agricultura, però socialment s'ha menystingut i no s'ha dignificat.**

“El nombre de finques conreades en les darreres dècades ha baixat moltíssim. Hi ha una sèrie de recursos que es podrien explotar i no s'estan treballant. És molt més gratificant el treball agrari, fer el teu propi oli o vi, que no pas altres feines monòtones de la ciutat. I en aquests moments no requereix tanta feina física com requeria fa cinquanta anys, i no es viu malament. (...) S'hauria d'ensenyar a cuidar, viure i estimar la terra com a part bàsica de la sostenibilitat, tant als pobles com a les ciutats. Avui dia no és una sortida laboral que tingui gaire valor perquè es creu que està mal pagat. Però està mal pagat el peó agrari, no el pagès propietari que treballa la terra.”, explica en Joan.

“La gent que és d'aquí ho coneix. Tothom ha anat a veremar aquí. El treball potser s'ha d'encarar més cap a les ciutats per tal de dignificar el sector agrari. Al cap

i a la fi, el despoblament ve perquè les joves han anat a viure a la ciutat sense repoblar i les de ciutat no han anat a viure al camp.”, complementa la Clara.

Expliquen que principalment s’han de generar oportunitats laborals i que siguin atractius. La pagesia és un ofici molt desconegut, i només si ho has viscut pots entendre com és. També posen valor a la dinamització del territori, fent esment a iniciatives com la creació d’equips de futbol femení, per ampliar l’oferta d’activitats.

Seguint amb la idea del treball com a clau d’atracció, la Júlia també exposa el treball al camp com una oportunitat per joves.

“Si ets jove i et vols dedicar al món de l’hort i la vinya, aquí es rebran amb braços oberts. El problema està en si no es vol treballar al tros o al món del vi en concret. (...) Aquí hi ha molta capacitat i molts mercats per explorar per crear coses”, comenta la Júlia.

També exposa **l’habitatge com un repte comarcal, ja que pràcticament no hi ha oferta de lloguer.** Finalment, explica que el Priorat s’hauria de donar a conèixer molt més, perquè si una jove pensa en anar a viure a una zona rural, el Priorat no és el primer lloc aniria, i buscaria més cap al nord.

L’Enric també té aquest plantejament **de donar a conèixer més el Priorat, i potenciant el turisme a tota la comarca** (més descentralitzat dels actuals principals centres d’interès). També expressa els mateixos raonaments de la potenciació dels sectors econòmics, i especialment amb el món del vi, ja que és una de les millors zones de producció.

Si bé creu que la qualitat de vida augmenta respecte de les ciutats, expressa que un dels reptes també és el foment d’espais d’oci i serveis, ja que són factors necessaris per atraure i arrelar gent.

Per la seva part, en Martí i la Nora expliquen **que les activitats que es poden fer al medi natural com l'escalada o temes ambientals atrauen ja a molta gent.** Actualment, hi ha diversos projectes en aquest sentit i potser s'haurien de potenciar com a sectors paral·lels a l'agricultura. Per altra banda, expliquen que ells han estat ben acollits, però no és tan normal això.

“La gent del mateix poble ha de voler que vingui gent. Per exemple, facilitant coses com les terres o lloguers disponibles.”, expliquen en Martí i la Nora.

Finalment, en Lluç expressa una lectura del repoblament des d'una perspectiva més positiva:

“Crec que no han de fer res per repoblar. La gent pel seu propi peu tornarà, i diria que la gent actualment està tornant. Últimament, s'han obert diversos cellers i hotels. A la gent l'han *cremada* molt amb tots els confinaments i la ciutat, per molt que doni feina, serveis i protecció, també et treu molta quotidianitat i et desconnecta de la resta de gent.”, explica en Lluç.

Conclusions i reflexions finals

El treball final de màster en Joventut i Societat s'ha basat en l'estudi de les narratives de set persones joves neorurals que recentment han iniciat el seu projecte de vida a la comarca del Priorat. S'ha mostrat el problema de despoblament que hi ha a la comarca, on la població ha decaïgut significativament els darrers cent anys, i que té conseqüències negatives com l'envelliment de la població o la masculinització d'aquesta. Aquests fets faran que sigui menys atractiu per les joves anar a viure al Priorat, i es per això que s'ha estudiat com frenar aquesta tendència amb les joves com a agent clau.

Les entrevistes s'han construït a partir de diversos estudis previs en la matèria, i s'ha tingut en compte l'impacte de la recent pandèmia de la covid-19, que ha estat un punt d'inflexió en les seves decisions. A continuació es donarà resposta a la pregunta d'investigació formulada a l'inici del treball a partir de les reflexions extretes de la mostra de joves. La pregunta ha tractat d'englobar la transició i motivacions per canviar l'estil de vida, els factors d'atracció i barreres d'entrada, i finalment l'adaptació i quotidianitat. La primera part de la qüestió a la que donarem resposta es la següent:

- Quines han estat les circumstàncies que han portat a un grup de joves neorurals a prendre la decisió d'anar a viure al Priorat, fent el camí invers a la tendència migratòria generalitzada d'èxode rural?

La resposta a aquesta primera part de la pregunta d'investigació és complexa, tant com la heterogeneïtat de persones joves que hi ha com pels motius i vivències personals de cadascú. En general, abans d'anar a viure al Priorat ja tenien una idea meditada d'anar a viure a una zona rural, i en el moment de la transició van escollir el poble per motius molt diferents.

En primer lloc, es fa necessari explicitar l'impacte de la pandèmia de la covid-19 en les joves entrevistades que van traslladar-se després del confinament. Per elles, el confinament a les ciutats d'origen els va fer accelerar la idea prèvia d'anar a viure en un entorn rural, o els va fer adonar-se d'aquesta necessitat que no sabien que tenien. Utilitzen justificacions com la qualitat de vida i la proximitat amb la natura, mentre que tenien en menor consideració l'accés a serveis o la vida social quan van emprendre el camí. Aquesta consideració ja l'apuntava l'estudi de l'*Atracció al Camp*⁹, realitzat prèviament al confinament, així que es podria ratificar aquests interessos en el cas dels joves neorurals del Priorat.

És també molt rellevant el vincle previ amb la comarca a l'hora d'anar a viure al Priorat, ja que es fa necessari haver aconseguit teixir certes xarxes abans del trasllat. Començar un projecte vital nou mai és fàcil, i tot i que les prioratines s'han mostrat acollidores, hi ha aspectes logístics com l'accés a l'habitatge que son una barrera d'entrada pels nousvinguts. Ens referim sobretot a vincles personals, i aquests tant poden ser familiars com d'experiències prèvies.

L'àmbit laboral també es una necessitat inequívoca de tota transició com aquesta, probablement al mateix nivell que l'habitatge. El Priorat és una comarca principalment agrícola i coincideixen en que s'ha de valorar i potenciar molt més, per tal que joves treballin i tinguin en consideració la feina al camp, ja que actualment hi ha una quantitat important de terres que s'estan deixant de treballar. També el confinament ha obert la possibilitat de teletreballar com a via d'accés laboral, que juntament amb una millora de les comunicacions a certes zones, fa que sigui una oportunitat de repoblament.

---

⁹ Checa, J.; Soler, L.; Nel-lo, O. (2019) L'atracció del camp: La percepció i l'atractiu de l'entorn rural en la joventut catalana resident en àrees urbanes. Edita: Generalitat de Catalunya, Col·lecció Aportacions número 62.

La segona part de la pregunta d'investigació ha tractat de l'adaptació, per entendre la visió de la vida rural per part de joves de ciutat:

- I un cop instal·lats en aquesta zona rural, com és la seva realitat quotidiana i com ha canviat el seu punt de vista sobre la ruralitat?

La decisió que han pres les joves ha estat meditada i han estat conscients del lloc a on anaven a viure. De fet, consideren que tenen una escala de valors pròxima a la que consideren qualitat de vida que poden trobar als pobles. La tranquil·litat, el silenci, la poca massificació de persones i el sentiment comunitari són alguns d'aquests valors que venien a buscar. Per tant, realment la visió que tenien de l'estil de vida rural no ha canviat gaire i s'han trobat còmodes.

Totes coincideixen en que falta destinar serveis i recursos a l'oci, mitjançant locals o espais on s'hi faci activitat per a joves. Les respostes canvien en funció del poble en concret, però en general s'han sentit molt acollides i han vist que, tot hi haver poca població, hi ha joves durant tot l'any amb qui poder relacionar-te si et mous per la comarca i voltants. Al venir d'una ciutat la sensació de que no hi ha gaires joves augmenta, i es per això que les persones joves que si han traslladat no tenen tanta necessitat social o simplement els agrada viatjar molt, i utilitzen el poble com a punt central on viuen.

Sobre la quotidianitat que viuen actualment també n'estan satisfets, ja que s'han adaptat als ritmes del món rural. Molts serveis i recursos bàsics estan lluny relativament, i necessiten el cotxe per arribar-hi, però no ho veuen com dificultats en la vida diari. De fet, no cal tenir un supermercat o botigues de roba al mateix poble, perquè si hi fossin, significaria que hi ha un volum de gent considerable i es perdria el seu atractiu. Les joves entrevistades no depenen de gaires coses, i tenen facilitat de transport, així que superen les petites dificultats amb una mica d'organització.

Per acabar, quan es tracta el repoblament posant la mirada en les persones joves cal destacar una sèrie de factors importants al Priorat. El treball al sector primari, a l'agricultura o la ramaderia, s'ha de valorar i dignificar molt més en l'imaginari col·lectiu, ja que es un mitjà de vida necessari per tota la societat i s'està deslocalitzant i monopolitzant. Després de molts anys en que s'ha infravalorat aquesta feina, tan per l'opinió pública com per les pròpies famílies de pagesos, les joves poden trencar amb aquest cicle, a través de la conscienciació, el treball agrícola i el seu consum.

El mercat de l'habitatge, que es una barrera d'entrada al Priorat. Hi ha una gran quantitat de cases buides, segones residències, i lloguers vocacionals, però no hi ha opcions a joves que vulguin emprendre el seu projecte de vida a través del lloguer. Aquest problema no només afecta a les persones nouvingudes, també és una qüestió estructural que afecta a les joves autòctones que les impossibilita emancipar-se.

I finalment el dinamisme de la comarca a través d'activitats o esdeveniments. Les joves entrevistades han trobat a faltar aquest dinamisme, tot i que expressen que hi ha oferta i hi ha aspectes culturals que les atrauen molt. Les joves nouvingudes, així com les joves autòctones, volen i necessiten espais de relació amb els seus iguals. Aquests poden ser més oferta d'oci nocturn, locals autogestionats, casals de joves, esdeveniments o concerts, i en definitiva, espais de trobada.

Valoració, limitacions i línies d'investigació

El present treball final de màster ha estat resultat de la investigació realitzada entre el gener i el juny de 2022. Ha estat un treball exhaustiu que m'ha permès revisar la bibliografia que tracta sobre el món rural, les seves problemàtiques i els nous filons en temes d'arrelament i repoblament juvenil. A partir d'aquí s'han dut a terme una sèrie d'entrevistes amb persones que tenen camins singulars, i que m'han explicat la seva trajectòria vital fins a prendre i executar una decisió molt important, la d'anar a viure a un poble del Priorat. La valoració personal és molt positiva, tan per la investigació que s'ha dut a terme com per donar veu i opinió a les persones que m'han acompanyat.

Val a dir que el treball ha tingut algunes limitacions d'investigació, però el resultat ha mostrat tendències interessants i que es poden aprofitar a l'hora d'apostar pel repoblament per part de joves. També obre línies d'investigació, per ampliar i construir més discurs i estudis qualitatius al respecte.

Pel que fa a la magnitud del propi tema tractat sobre atracció de joves al Priorat, pot ser interessant ampliar la mostra cap a la zona central del Priorat, als pobles de Gratallops o Cornudella, i a la capital de comarca, Falset. En la recerca prèvia d'aquest treball es va buscar persones a les tres poblacions i es va contactar amb l'oficina jove, però no es van trobar joves que entressin dins dels paràmetres establerts. Tot i això, es té en compte que hi ha la possibilitat de que simplement no els haguem trobat.

També seria interessant l'ampliació del treball a partir d'altres interseccions que s'han tingut en compte però no s'han pogut tractar amb concreció. Per exemple, la visió del repoblament juvenil per gènere, edat, nivell formatiu, entre d'altres. Una altre ampliació del treball seria afegir una segona part de diàleg entre les persones

entrevistades, ja sigui mitjançant una segona entrevista, o creant un grup de discussió amb totes les joves.

Seguint amb el punt anterior, una opció seria ampliar l'estudi amb els joves que han crescut i que viuen actualment al Priorat, o amb aquells que han crescut i ha marxat cap a les ciutats. Si s'ampliés en ambdós sentits podríem incorporar noves mirades a l'anàlisi de barreres d'entrada i d'elements facilitadors pel repoblament. És més, seria molt interessant també estudiar els elements que expulsen les joves de la comarca i tots els factors que influeixen en l'arrelament.

Un altre punt que seria interessant és l'actualització de la publicació *L'atracció del camp*¹⁰, del que ens hem basat molt en aquest document. Aquest estudi extreu les dades de l'Enquesta de Joventut de Catalunya 2017 i utilitza sobretot recerca quantitativa a Catalunya, si bé té algunes dades qualitatives. Una via seria ampliar el present treball final de màster a Catalunya, o esperar a la publicació de la pròxima Enquesta de la Joventut de Catalunya per tenir més informació que pugui complementar aquest treball. Com bé hem comentat al llarg del treball, la covid-19 ha tingut un fort impacte en la vida de moltes persones, així que els documents i estudis previs no poden explicar del cert l'escenari actual.

---

¹⁰ Checa, J.; Soler, L.; Nel-lo, O. (2019) *L'atracció del camp: La percepció i l'atractiu de l'entorn rural en la joventut catalana resident en àrees urbanes*. Edita: Generalitat de Catalunya, Col·lecció Aportacions número 62.

Referències bibliogràfiques

- Aldomà, I.; Mòdol, J. R. (2020). **Nous índex de relleu generacional al món rural**. Departament de Geografia i Sociologia de la Universitat de Lleida.
- Aldomà, I.; Mòdol, J. R.; Morell, R. (2022). **Atlas del món rural 2022. Despoblament o revitalització?**. Departament de Geografia i Sociologia de la Universitat de Lleida.
- Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya (ARCA), l'Associació Catalana de Municipis (ACM), l'Associació de Micropobles de Catalunya (MdC) i el Consell Assessor de Desenvolupament Sostenible (CADS) (2022). **Agenda Rural de Catalunya. El món rural hi diu la seva**. Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. Comissió Interdepartamental sobre el Despoblament.
- Checa, J.; Soler, L.; Nel-lo, O. (2019) **L'atracció del camp: La percepció i l'atractiu de l'entorn rural en la joventut catalana resident en àrees urbanes**. Edita: Generalitat de Catalunya, Col·lecció Aportacions número 62.
- Domínguez, M.; Monllor, N.; Simó, M. (2010): **Món rural i joves: realitat juvenil i polítiques de joventut als municipis rurals de Catalunya**. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Acció Social i Ciutadania.
- Lloret, T. (2021). **Repoblem, l'any que vam tornar al poble**. Editorial: Cossetania.
- Monllor, N. (2021): **Estudi prospectiu pel foment dels sistemes agroalimentaris locals**. Agro-Leader: Tallers d'intercanvi entre joves agricultors i agricultores.
- Monllor, N.; Macias, B.; Flament, S. (2016). **Joves al camp. Estudi quantitatiu i qualitatiu de les incorporacions al sector agrari a Catalunya a partir de la mesura 112 del Programa de Desenvolupament Rural 2007-2013**. Programa Odisseu, Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació de la Generalitat de Catalunya, i Consorci GAL Alt Urgell – Cerdanya.
- Oficina Jove del Priorat (2022). **Pla Comarcal de Joventut del Priorat 2022**. Edita: Consell Comarcal del Priorat.